

## הסוציאליזם וקרל מרקס

### מונחים:

- סוציאליזם- חברתי
- פרולטריון – מעמד חברתי נמוך – הפועלים
- בורגנות – מעמד חברתי גבוה – העשירים
- קומוניזם – שיתוף
- קפיטל – הון, עושר
- מניפסט – הצהרה, גילוי דעת

- הסוציאליזם הוא רעיון חברתי הקורא לפתור את בעיית המצוקה של הפועלים והחלשים בחברה. הוא נגד ניצול הפועל, ובעד שיוויון זכויות.

1. מהו המושג פרולטריון? \_\_\_\_\_

2. מה פירוש המושג בורגנות? \_\_\_\_\_

3. מהו רעיון הסוציאליזם? \_\_\_\_\_

---



---



---

### רקע- ראשית הסוציאליזם:

- במאה ה-19 הייתה מהפכה תעשייתית – תהליך של תיעוש. מהפכה זו הביאה להתחזקות הכלכלה הקפיטליסטית, אך מצד שני גם להתחזקות מעמד הפועלים שהאמינו שהם מנוצלים, ואם הם יתאחדו נגד העשירים, אז הם יוכלו לשפר את מעמדם.
- עד אז הפועלים גרו בשוונות עוני ועבדו קשה תמורת שכר זעום. נוצרו למעשה שני מעמדות-עשירים נגד העניים (הפועלים).
- **דרישת הפועלים:** שכר הוגן, סיוע סוציאלי, שיפור תנאי עבודה והגנה מפני ניצול.
- **דרכי מאבקם:** הקמת ארגוני מאבק, הקמת מפלגות ופעילות לחקיקה חברתית.
- **הסוציאליסטים:** טענו שיש לפעול ליצירת חברה חדשה בה יהיה צדק חברתי, ולא יהיה רכוש פרטי. כל בתי החרושת צריכים להיות בידי המדינה, והרווח צריך להתחלק בין הפועלים והמדינה. חלק מהרווח יימסר למטרות אנושיות. כך ניתן להגיע לצדק חברתי (לפי הסוציאליזם).

4. ציינו את דרשות הפועלים ומהן דרכי מאבקם? \_\_\_\_\_

---



---



---

5. מהי טענת הסוציאליסטים? \_\_\_\_\_

---



---



---

## שיטתו של קרל מרכס

- גדול הוגי הדעות הסוציאליסטיים היה **קרל מרכס** (1818-1883). נולד בגרמניה לעורך – דין יהודי, הוטבל לנצרות בילדותו. למד משפטים ופילוסופיה. עבר לפריס ושם הקים את "ברית הקומוניסטים", אחר כך פרסם את "המניפסט הקומוניסטי" בו פרט את רעיונותיו.
  - הממשלות לא אהבו את רעיונותיו ולכן נאלץ לנדוד ממקום למקום.
  - בלונדון כתב את ספרו "הקפיטל", בספר הוא תאר את החברה הקפיטליסטית המנצלת, ואת הדרכים לקמת חברה סוציאליסטית, קומוניסטית.
  - על קברו כתוב " **כל פועלי העולם התאחדו**"
6. היכן נולד מרכס?

7. מי לא אהב את רעיונותיו של קר מרכס?

## רעיונותיו של קרל מרכס:

1. הקפיטליסטים לא עובדים, ומתעשרים על חשבון הפועלים.
2. הקפיטליסט לא משלם שכר הוגן וזה ניקרא – ניצול.
3. הקפיטליסט אינו אדם רע. כי הוא רק מנצל את השיטה הכלכלית להתעשר, צריך להחליף את השיטה.
4. המעביד זקוק תמיד לעובד, כי בלעדיו לא יהיו לו רווחים.
5. הקפיטליזם גורם לפערים חברתיים – כלכליים.
6. תמיד יהיה מאבק בין הפועל למעביד. אם הפועל ייאבק אז הוא בודאי ינצח. הקפיטליזם ייעלם מן העולם אחרי "מלחמת מעמדות". למהפכה הזו קורא מרכס בשם "הדיקטטורה של הפרולטריון". אחרי המהפכה הפועלים ישלטו במפעלים.
7. לא יהיו מעמדות, לא תחרות ולא ניצול. העיקרון "לתת לכל אדם לפי צרכיו".
8. את "מלחמת המעמדות" יש לבצע בכל העולם, אם כל הפועלים יתאחדו אז הם יצליחו. לכן יש קריאה - פועלי כל העולם התאחדו. המהפכה הסוציאליסטית אינה לאומית אלא אוניברסאלית.
9. יש לבטל את רעיון הלאומיות והאמונה הדתית כי שניהם מסיחים את דעתו של הפועל ממצבו הקשה.
9. מה גורם הקפיטליזם?
10. איך קורא קרל למהפכת "מלחמת מעמדות"?
11. מה הפתרון של מעמד הפועלים לדעת מרכס?
12. למה קרל מרכס מתנגד ללאומיות?

### האינטרנציונל הראשון 1867 – 1876:

- האינטרנציונל – אירגון בינלאומי של הפועלים- (התנועה הסוציאליסטית), נוסד בלונדון במטרה לאחד את הסוציאליסטים באירופה, היוזם של האירקון היה קרל מרקס, והוא קבעת את מטרות הארגון.

### מטרות הארגון:

1. אירגן את הפרולטריון כמפלגה עצמאית.
  2. מאבק לחקיקה סוציאלית.
  3. ליכוד כל פועלי העולם.
- האינטרנציונל הראשון התפרק ב- 1876.

### הגורמים להתפרקות:

1. מחלוקת בין הסוציאליסטים על הדרך להשגת המטרה. מתנגדי מרקס רצו לעשות מהפכות בכוח ולהקים חברה קומוניסטית במערב אירופה.
2. מעטים הצטרפו למפלגו הסוציאליסטיות, כי לא האמינו בכוחן.
- למרות הכישלון. הוקמו מפלקות סוציאליסטיות שדאגו לפועל ולשוויון חברתי.
13. איך קראו לארגון הבינלאומי של הפועלים, היכן נוסד ומה הייתה מטרת היוסדותו?

---



---

14. ציין שתי מטרות של האירגון?

1.

---

2.

---

15. ציין גורם אחד לפחות להתפרקות האירגון?

---



---

### האינטרנציונל השני 1889 – 1914:

- נערך בפריס, היו כאלה שמתחו ביקורת על דרכו של מרקס, ביניהם היהודי אדוארד ברנשטיין מגרמניה, הם טענו שאפשר להגיע למשטר סוציאליסטי, בבחירות דמוקרטיות ולא במלחמת מעמדות ולא במהפכות. ואכן בהרבה מדינות באירופה המערבית קמו מפלגות סוציאל-דמוקרט, ואליהן הצטרפו יהודים רבים מתוך אמונה לפתרון בעיותיהם.

#### החלטות שהתקבלו:

1. הדגל של האינטרנציונל יהיה "אדום"
2. האחד במאי יהיה "חג העבודה"
3. פעילות למניעת סכסוכים בינלאומיים כדי למנוע מלחמה.

#### הסיבות לכישלון האינטרנציונל השני:

1. חילוקי דעות בין הסוציאליסטים עצמם.
- הקיצונים דרשו מהפכה מיידית ואלימה, והתנגדו לכל שיתוף פעולה עם הבורגנים.
- המתונים (סוציאל דמוקרטים) טענו שיש לדחות את המהפכה. קודם יש לשפר את מעמד הפרולטריון ולקדם חקיקה חברתית כלכלית גם תוך כדי שיתוף פעולה עם הבורגנים.
2. ב- 1914 פרצה מלחמת עולם ראשונה, והמפלגות הסוציאליסטיות נטשו את מאבקן וסייעו לממשלותיהן לנצח במלחמה.

16. היכן נערך האינטרנציונל השני ומתי? \_\_\_\_\_

17. אילו החלטות התקבלו בארגון זה?

---



---



---

18. ציין סיבה אחת לכישלון האינטרנציונל השני?

---



---